

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 34.

Lýsingarprisur fyri petitreglu: 30 øyr. á forsiðuni,
20 øyr. á 3. og 4. síðu. Við stórra lýsingum fæst
avsláttur í prisinum.

Tírsdag hin 25. august 1931.

Kostar kr. 1,50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið
verður bílagt á posthúsinum, brævasvarstøðum
og skrivstovuni. Telf. 143.

5. árg.

Hitt stóra figgjar- málið á Løgtingi.

Tilboðið frá ríkisstjórnini til umrøðu.

Ein fyndarøða av P. M. Dam, framsøgumanni
javnaðarflokksins í hesum stórmáli.

Vit prenta her í blað-
um roðuna, ið framsø-
gumaður javnaðarflokksins
helt á tingi, tá ið tilboðið
var til viðgerðar.

A tingborði liggur eitt tilboð,
ein finansplanur, frá ministeri-
inum, framsett av dómsmála-
ráðharra Zable.

Javnaðarmenn seta frælsi í
háseti. Fólkið fer at hava av-
gerðarrættin og ábyrgdina. —

Av tí at tað kemst mær fyrri,
at úrslitið av hesum tilboði er
treystað av, hvussu hitt politiska
lagið er flokkanna millum,
loyvi eg mær við formansins
samtykt, sum innleiðing, at
nerla við, hvussu hin føroyski
politikkurin er farin fram.

Hitt gamla eljustriðið.

Eljustrið hefur staðið í føy-
oyskum politikki millum sam-
band og sjálvstýri. Orðini sam-
band og sjálvstýri skuldu sagt,
hvat ið striðið hevur staðið um.
Men tað hevur ofta tykt
mongum manni torført at funnið
stríðsevni í dystinum. Tá ið á
hevur staðið, hava partarnir
fjæðrað seg — báðir partar hava
viljað verið mest moguligir
sjálvstýrismenn og sambands-
menn alt í einum. Tá ið sam-
bandsmenn hava rópt »separa-
tist« eftir sjálvstýrismönnum,
hava sjálvstýrismenn leikað óðir
við mótmælum. Tá ið sjálvstýr-
ismenn hava kastað sambands-
mönnum fyrri, at teir ikki eru
góðir Føroyingar, men heima-
danskarar, hava sambandsmenn
mótmælt sum harðast. Loys-
ingarmenn hava flokkarnir ikki
kennst við og ongantíð hýst.

Í tjóðskaparmáli hava sjálv-
stýrismenn kraft, ofta veikt og
himprandi. Sambandsmenn hava
hildið aftur, skjótandi uppá
praktiskar vansar, men kortini
givið út so við og við og be-
ðýrað sínar nationalu kendslur
og sinnalag. Men aftanfyrri hava
báðir partar tikið lógvatak sum
fhaldsmenn. Affaná, eins og
víkingarnir, at hava sáplað hvønn
annan niður, hava teir fagnað
hvørjum øðrum — um ikki við
sleypinum sum í Valhöll, og í
góðum samlag móti demokrat-
iskum málum. Mær tykir, at
meginparturin av sjálvstýris-

monnum og sambandsmonnum
eru samdir í realpolitikki, og
hvi so ikki halda uppát við
teirra tvíróddu harmonikutugan,
tí í veru eru teir stemtir til at
leika einrott í politikki, stemtir
til at leika sum góðir fhalds-
menn, góðir mest moguligu
sambands- og sjálvstýrismenn.
Kann henda, at ein hvør skjýtir
seg burtur úr við fylkingini.
Men fhaldið kann lata hann
fara. Tað er kortini eingin vandi
á ferð fyrri fhaldið. Hin aftur-
samlaði fhaldsflokkurin verður
kortini nóg sterkur — einaferð
áður stóðu høvdingar sjálvstýris-
og sambandsmanna á somu
stríðstilju og veiddu saman.
Ikki er at ivast í, at hin aftur-
samlaða fhaldsfylkingin verður
nóg sterk, og meiri enn so, at
spæla fyrstu fiól eina tíð. Men
um tað bert er fyrri eina tíð, er
tað klókt at gera tað. Tað er
vert at vera fyrivarin og fylkja-
ast í góðari tíð, nú javnaðar-
menn og demokratar, teirra
náttúrliga mótsøðumenn, eru
við at menna seg. Í hvørjum
falli — Føroyar høvdu haft gott
av, at hesin politiski hvamsvís-
leikurin helt uppát — og poli-
tikkurin var drivin eftir reinum
figgjar-politiskum linjum: fhalds-
menn øðru megin, javnaðar-
menn, demokratar og kanska
radikalir flokkar við øðru megin.
Og so má eisini fara at verða.

Tjóðskaparmálini.

Uppá slík náttúrlig mál sum
móðurmálsins rætt í skúla,
kirkju, á tingi og við rættin ber
ikki til at liva longur. Eitt mál
sum flaggmálið fer heldur ikki
at orka at halda politiskum
flokkum uppi. Tað er sjálvandi
og náttúrligt, at náttúrlig, prakt-
isk og fólislismessig tjóðskapslig
krov vinna góðir í tann mun,
ið nú ein góður meiriluti av
fólkunum krevur. Javnaðarmenn
vilja framvegis, eins og teir hava
gjørt áður, styðja tjóðskapsmál.
Men javnaðarmenn siggja ikki
høvuðsuppgávuna liggja í tjóð-
skapsligum rumbli. Mentanin og
menningin í fólkunum má vera
á tí stigi í tjúgundi öld, at lands-
ins og ríkisins kosnu ábyrgdar-
menn skilja, at øll snærandi

Frá tí gamla

Keymannahavn — við kolkriti.

bond í nationalum fori eiga og
megu loysast ella knýstast so-
leiðis, at tey ikki rubba, ikki
hvala ella tarna, men halda
uppi, liva eg styðja ein sunnan
vokstur, eitt sunt lív. Herum
átti partarnir at funnið. Tíverri
er ikki stórt útlit til tess. Men
vit eiga at sleppa jabbnum um
tey mál, ið eru sjálvsogd og
náttúrlig. Annaðhvørt tað nú
eru sambandsmenn, sjálvstýris-
menn ella javnaðarmenn, so
kenna teir seg sum Føroyingar.
Í okkum øllum sler eitt føy-
oyskt hjarta. Hevði tað verið
óðrvís, vildu Danir, Svjar og
Nordmenn, ið mentaðir vóru,
ikki kunna skilt okkum.

Figgjarpolitikkurin.

Hin føroyski politikkurin má
fylkja flokkarnar eftir øðrum
linjum og reglum, enn higartil.
Hetta skilja menn greiðari nú
enn á nokrum sinni, nú tá vit
eru trongdir inná lívið av ring-
um tíðum. Peningur, peningur
og aftur peningur er loysunnar-
orðið. Vit mega hava pening, tí
tað eru so mong, mong málini,
ið torva stuðul, og tað eru enn
fleiri, ið torva at reisast. Hin
átlendski politikkurin er ein
figgjar-spurningur. Hin føroyski
politikkurin má verða, um vit
ikki heilt skulu verða eftirbátur,

ein figgjar-spurningur. Figgjar-
spurningurin skilir flokkarnar,
so sum teir eiga at standa. Sum
nú blandingin er, heftist hin
radikal av fhaldsmönnum, ið
standa í sama bólk, fylktir á
ofta ógreiðum tjóðskapsligum
grundum, men innast ósamdir í
økonomiskum spurningum. —
Eg kvíði fyrri, at henda bland-
ingin kemur at tarna fyrri tær
vónir, ið hetta tilboðið frá Zable
gevur.

Okkum torvar pening. Men
hvaðani skulu vit taka hann?
Einki fólk livir av náði. Vit
Føroyingar skulu heldur ikki
vænta, at vit koma at liva av
náði. Vit kunna ikki krevja av
øðrum meir enn av okkum
sjálvum, t. v. s. í mun til evni.
Hvør skal hjálpa øðrum í einum
ríki — tað er rætt. Men allir
partar mega spenna seg út eftir
forinuni. Tá ið vit hava gjørt
tað, vit kunna, útnýttja tær
keldur, vit eiga, og so koma og
heita á Danating, ivist eg ikki
í, at teir verða okkum beina-
samir og hjálpa eftir evnum.
Men vit kunna ikki vera be-
kentir annað enn at gera okk-
ara skyldu.

Javnaðarmenn eru frælsir menn.

Javnaðarmenn í Danmark
eru tað við. Teir siga: »Tí

Føroyingar fáa tað, eins og
til ynskja tað. Men ábyrgdina
mega tit bera. Vilja tit Føroy-
ingar vera saman við okkum
Donum, eru vit fegnir við. Men
ynskja tit at fara frá okkum,
vilja vit ikki halda tykkum
aftur«.

Tað eru góðar treytir at liva
undir. Tað eru rúm kor, ið
frælsir menn kunna viðkenna
sær.

Út frá hesari áskoðan kom
tilboðið í fjor um fólktaatkvøð-
una. Men tá bóru teir seg undan,
sum ein kundi hildið fyrri at
haft ein vilja at farið. So var
einki at hava fólktaatkvøðu um.

Tilboðið.

Á tingsins borði liggur alto-
eitt nýtt tilboð, ið ber merki av,
at tað eru frælsishugaðir menn,
ið sita við stýrið í Danmark.
Menn ið skilja, at okkum torvar
at gera nakað sjálvir. Men ið
skilja, at ábyrgdin gevur evnir.
Menn ið ikki siggja smátt og
chauvenistisk uppá viðurskiiftini
Føroya og Danmark ímillum.
Vit javnaðarmenn í Føroyum
eru fegnir yvir hetta tilboðið,
sjálvt um vit halda, at sumt í
tí skal broytast. Vit eru fegnir,
tí tilboðið miðar móti teirri
rættu leiðini og ber í sær prin-
sippið, ið vit mega byggja okk-